

Hvor skal vindmøllen stå?

Størstedelen af landets kommuner vil med deres DK2020-planer lægge strategier for den grønne omstilling målrettet 2030 og 2050. **Det afgørende næste skridt bliver at omsætte strategierne til handling** og få de vedvarende energianlæg placeret i landskabet. Vælger man at tage et skridt tilbage og inddrage de mange interesser og forskellige behov, kan en potentiel kommunal hovedpine omdannes til demokratisk fornyelse og lokalt engagement i en grønner fremtid.

TEKST /
 NIELS-KRISTIAN
 TJELLE HOLM
 Projektleder,
 Teknologirådet
 &
 SØREN GRAM
 Seniorprojekt-
 leder,
 Teknologirådet

Den grønne omstilling har banket på døren med voksende kraft de seneste år. Med Paris-aftalen i 2015, Klimaloven i 2020, og i år; 'Danmark kan mere I og II', ser vi endelig konkrete nationale planer og aftaler om Danmarks energiproduktion falde på plads. Nationale målsætninger er dog kun første skridt i en omstilling, der nu skal effektueres i landets kommuner. Til det formål har Realdania og Danmarks regioner indgået et samarbejde med 95 kommuner om at udvikle lokale klimahandlingsplaner, der skal leve op til nationale og internationale forpligtigelser.

Det er dog ingen hemmelighed, at kommunerne står over for en stor udfordring. For ganske vist er nationale og kommunale målsætninger og planer ved at være på plads, men nu begynder vanskelighederne at melde sig på banen. Ser vi på produktionen af grøn strøm, kræver målsætningen om en firdobling af produktion fra vedvarende energikilder på land en massiv udbygning af nye anlæg. Mange nye solceller og vindmøller skal placeres i vores landskab, foruden biogas og Power-to-X, m.m. Spørgsmålet er: Hvor skal de være?

KONFLIKTER OG MODSTAND

Forvaltninger og lokalpolitikere står altså over for en historisk anlægsopgave. Vi taler ikke små eller få områder, men en massiv forandring af de landskaber, vi bevæger os gennem og lever i. Allerede nu modtager mange kommuner et ha-

stigt voksende antal ansøgninger om opsætning af solcelleanlæg og nye, høje vindmøller. Hertil findes ønsker om biogasanlæg og PtX-anlæg, der kan øge forsyningssikkerheden i kommunen.

Vi ser altså en potentiel gentagelse af mønsteret afdækket i 2017: Med mange ønsker og interesser i både energiproduktion og anden arealanvendelse finder kommunerne sig hurtigt i et konfliktfyldt felt. Selv med klare retningslinjer for opsætning af energianlæg vil modsætninger mellem lokale interesser boble frem. Med den massive mængde af anlægsprojekter, der er brug for, er det særligt vigtigt, at forvaltninger og lokalpolitikere ikke lader tilfældighed, hurtige løsninger, eller passivitet blive svaret på konflikt. I så fald risikerer vi selv at stå med regningen i form af et klondykelandskab eller endnu en udskydning af den grønne omstilling.

LEGITIME INTERESSER

Konflikter om landets arealer bunder ikke i kontrære naboer eller griske selskaber. De mange interesser i vores fælles landskaber er alle legitime. Danmarks borgere forstår, at den grønne omstilling er

Vi kommer ikke uden om den åbenlyse udfordring, det er, at leve i et tætbeholdt land med mange tværgående interesser. Vi bliver fortsat flere borgere, og intet tyder på, at vores samlede energibehov vil mindskes foreløbig.

nødvendig og kræver en personlig og strukturel indsats. Det er blevet tydeliggjort i det nationale klimaborgering, såvel som i gentagne voxpops. Det bliver dog i stigende grad tydeligt, at energiproduktion og forbrug er et demokratisk spørgsmål, der bør besvares med bred folkelig dialog.

BRED DIALOG KAN LØFTE OPGAVER

Netop dette er formålet med et projekt mellem Teknologirådet, Region Sjælland, og Holbæk, Kalundborg, og Vordingborg kommuner. Projektet bygger på en vigtig konklusion i den førnævnte undersøgelse: Næmlig at mange interesser

kan fungere i samspil med hinanden, hvis de afdækkes og sættes i dialog. Borgere og interessenter skal i langt højere grad inviteres ind i den strategiske planlægning foruden at oplyses om de konkrete rammer og målsætninger, der nu engang gør sig gældende nationalt og kommunalt.

Sammen med de tre kommuner designes og faciliteres en bred dialog med lokale stemmer for at bringe diskussionen om energianlæg op på et strategisk niveau. Med rammerne fra DK2020-planerne indgår borgere og interessenter i en samtale, der ikke styres af NIMBY-effekten, men i stedet af en fælles målsætning om at opnå den nødvendige vedvarende energiproduktion. Det afgørende ved denne tilgang er, at hele paletten af holdninger, ønsker, og idéer breder ud, sådan at beslutningstagere såvel som kommunens befolkning bliver opmærksom på de nuancer, der skal rummes i energipolitiske beslutninger. På den måde får forvaltninger og lokalpolitikere en dybere forstå-

else for lokale behov og holdninger, mens borgere og interessenter kan se, hvilke beslutninger og prioriteringer er nødvendige for at opnå kommunens målsætninger, samt hvilke ønsker, der rummer størst folkelig opbakning.

Vi kommer ikke uden om den åbenlyse udfordring, det er, at leve i et tætbeholdt land med mange tværgående interesser. Vi bliver

fortsat flere borgere, og intet tyder på, at vores samlede energibehov vil mindskes foreløbig. Men erfaring viser, at åben og struktureret inddragelse af lokale stemmer kan ændre opgavens karakter. Formår vi i samspil at skabe dialog på tværs af interesser i kommunerne, kan DK2020-planerne blive et skridt i den rigtige retning mod en grøn, demokratisk fremtid ■

KAMPEN OM AREALERNE

I 2017 afsluttede Teknologirådet i samarbejde med AAU en undersøgelse om arealanvendelsen i Danmark samt de drivkræfter, der styrer udviklingen. Den noget opsigtvækkende konklusion var, at eksisterende EU-direktiver, national lovgivning og kommunal planlægning udgjorde planer, der ville kræve 130-140% af Danmarks areal. Allerede for fem år siden vidste vi altså, at de danske arealer er en knap ressource. Denne problemstilling er ikke forsvundet. Tværtimod lægger kommunernes DK2020-planer sig kun i en voksende bunke af målsætninger, mens vand fra skybrud og stormfloder truer med at gøre de tilgængelige arealer endnu mindre. Ud over den åbenlyse diskrepans mellem ønsker og muligheder kunne Teknologirådet konkludere, at den endelige udformning af vores landskaber præges af tilfældighed, hvor lokale konflikter om anvendelsen af Danmarks arealer gør langsigtet og strategisk planlægning besværlig.